

ENERGIE ZORG & WELZIJN
SMART CITIES WATER
SMART INDUSTRY
CIRCULAIRE ECONOMIE

Commissieplan 2019

Normcommissie 310 029 'Vaste biobrandstoffen'

COMMISSIEPLAN 2019

NORMCOMMISSIE
310 029 'Vaste biobrandstoffen'

DATUM
05-04-2019

NEN Energy

Postbus 5059
2600 GB Delft

Vlinderweg 6
2623 AX Delft

015 2 690 326
energy@nen.nl
www.nen.nl

Nederlands Normalisatie Netwerk

1 Algemene gegevens

1.1 Commissie

310 029 'Vaste biobrandstoffen'

1.2 Werkgebied

Het werkgebied van de normcommissie 310 029 "Vaste biobrandstoffen" omvat normalisatie op het gebied van de kwaliteitsbepaling van vaste biobrandstoffen. Onder deze commissie vallen zowel de zuivere biomassa stromen als afval en reststromen die zijn opgewerkt tot een zogenaamde secundaire biobrandstof (SRF).

1.3 Doelstelling

Belangrijke doelen van normalisatie op dit vlak zijn om de markt voor biomassa te faciliteren (zowel op nationaal niveau als internationaal niveau (Europees/mondiaal), en om marktpartijen te ondersteunen bij het voldoen aan milieuregelgeving. Dit vindt concreet plaats door normen te ontwikkelen voor specificatie en classificatie van biomassa, of waarmee de fysieke en fysische eigenschappen van biomassa gestandaardiseerd, nauwkeurig en betrouwbaar zijn vast te stellen. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan eigenschappen zoals de sterkte en de grootte van een houtpellet, de calorische waarde van vaste biobrandstoffen, het aandeel zwavel of chloor in het materiaal, en andere (al dan niet) milieubelastende stoffen. Deze aspecten zijn van belang voor onder meer de prijsbepaling van biomassa en of de brandstof (bijvoorbeeld pellets of chips) geschikt is voor de stookinstallatie waarin zij verstoekt worden. Ook geven deze variabelen antwoord op de vraag of bij de verbranding van de partij aan milieuregelgeving op het vlak van luchtkwaliteit kan worden voldaan. De tweeledige doelstelling van deze commissie is als volgt gedefinieerd:

- *De normcommissie is het aanspreekpunt voor Nederlandse belanghebbenden en zorgt voor de nationale normontwikkelingsactiviteiten op het vlak van de kwaliteitsbepaling van biomassa.*
- *Tevens is ze verantwoordelijk voor de Nederlandse bijdrage aan normalisatie in de relevante technische commissies van CEN en ISO (zie ook H2).*

1.4 Belang en motivatie in historisch perspectief

Vaste biobrandstoffen

Nederland heeft samen met enkele EU-landen mondiaal gezien een koplopersrol waar het gaat om normalisatie van vaste biomassa en secundaire brandstoffen. Om de marktontwikkeling- en introductie van biomassa en SRF te faciliteren heeft de overheid in samenwerking met de marktpartijen een reeks nationale normen (Nederlandse Technische Afspraken – NTA) ontwikkeld voor monsternamen, analyse en vooral classificatie van stromen. Enerzijds werden formele afspraken vastgelegd in de NTA reeks.

Anderszijds konden de NTA's worden gebruikt in de ontwikkeling van de Europese normen die nog op zich lieten wachten.

De Europese Commissie heeft in 1998 aan CEN de opdracht gegeven om normen voor vaste biobrandstoffen op te stellen ter ondersteuning van het Europese energie- en klimaatbeleid.

CEN/TC 335 heeft inmiddels de Europese normen afgerond, en deze normen zijn vervolgens als ISO-normen gepubliceerd.

Ondertussen groeit op wereldwijde schaal de handel in biobrandstoffen. Deze handel in vaste biobrandstoffen vraagt om mondiale afspraken en overeenstemming over onder meer terminologie en definities, classificatie, analysemethoden en bemonstering. Daarom is eind 2007 door de ISO leden besloten een ISO/TC 238 'Solid biofuels' op te richten. Nederland heeft een trekkersrol op zich genomen in de werkgroep (WG 5) voor normen voor de chemische analyses (zie H2).

Secundaire brandstoffen (SRF)

Ook de inzet van niet zuivere biomassa werd al jaren terug door de Europese Commissie (EC) gezien als een deel van de oplossing voor enkele problemen binnen de huidige energievoorziening. CEN werd gevraagd ook voor deze secundaire brandstoffen (SRF) Europese normen op te stellen ter bevordering van handel en toepassing in energiecentrales.

De set van normen die door CEN/TC 343 is ontwikkeld is mede van belang om een goede eenduidige omschrijving van secundaire brandstoffen binnen de Europese afvalverwerking te krijgen. De onduidelijkheid over status en eigenschappen van secundaire brandstoffen beperken op dit moment de markt. Deze brandstoffen worden in Nederland gezien als gele-lijststoffen waardoor installaties waarin deze worden verbrand worden gezien als installaties waarin afvalstoffen worden verwerkt, waarvoor strikte emissie-eisen gelden. Inzicht in de samenstelling en kwaliteit zou in de toekomst kunnen leiden tot een verbreding van het toepassingsgebied voor deze brandstoffen.

Inmiddels is er een ISO commissie opgericht voor SRF; ISO/TC 300 "Solid recovered fuels". Het merendeel van de normen afkomstig van CEN/TC 343 wordt overgeheveld naar ISO. Vanuit de normcommissie Vaste biobrandstoffen verzorgt Nederland het secretariaat van werkgroep 3; "Sampling and sample reduction".

1.5 Relatie met andere nationale normcommissies

De normcommissie vaste biobrandstoffen onderhoudt relaties met een aantal andere nationale normcommissies. Afstemming met deze normcommissies is gewenst.

- NC 310 027 'Vaste brandstoffen': Normen voor vaste biomassa vertonen enige gelijkenis met de normen op het gebied van vaste minerale brandstoffen zoals kolen en cokes. In beide situaties gaat het om een vaste brandstof die wordt gebruikt voor elektriciteits- en warmteopwekking.
- NC 310 383 "Duurzaamheidscriteria voor biomassa": Het werkgebied is gedefinieerd als 'Normalisatie op het gebied van duurzaam geproduceerde biomassa, met de focus op biomassa voor energieopwekking en transportbrandstoffen'. Het betreft hier duurzaamheidscriteria gerelateerd aan broeikasgasemissies, biodiversiteit, milieu (bodem, water en lucht), welvaart, welzijn en waar mogelijk indirecte effecten zoals indirect land use change (ILUC).

DATUM
05-04-2019

PAGINA
4/12

NC 310 031 'Bio based producten': Het primaire doel van deze normcommissie is om horizontale normen vast te leggen over wat bio-based producten zijn, aan welke criteria die moeten voldoen, wanneer ze duurzaam zijn hoe dit gecontroleerd kan worden en hoe de toepassing van bio-based producten gestimuleerd kan worden. Het secundaire doel is om op internationaal niveau te participeren door het vastleggen van zogenaamde verticale normen over bio-based producten.

1.6 Werkwijze normcommissie

- De normcommissie vergadert, in principe, twee keer per jaar.
- Documenten worden becommentarieerd, bediscussieerd en standpunten worden bepaald en voorbereid. Tevens wordt indien nodig de normstrategie besproken en de normpromotie.
- De normcommissie stelt de delegatie vast voor de internationale werkgroepvergaderingen, inclusief de delegatieleider.
- Voor specifieke Work Items (CEN/ISO) worden de experts geselecteerd door de normcommissie en voor de verantwoordelijke werkgroepen aangemeld door NEN.
- De Nederlandse experts leveren input in de vorm van advies, voorstellen, commentaar en vervullen, zo mogelijk, de rol van convenor van de (CEN-/ISO)werkgroep. Een belangrijk aspect bij een Nederlands secretariaat van werkgroepen is voldoende financiering.
- De normcommissie heeft toegang tot alle relevante nationale en internationale commissiedocumenten via NEN-Livelihood
- De normcommissie promoot samen met NEN normen en normalisatiewerk voor de Nederlandse markt.

Stemmen namens Nederland in CEN/ISO-verband

2 Commissiestructuur en relaties

2.1 Nationale structuur

Commissie	Naam
310 029	Vaste biobrandstoffen
werkgroep	NTA 8003 herziening*

*De herziening is eind 2016 afgerond. Indien nodig functioneert deze werkgroep als klankbord voor de knelpunten die worden geïdentificeerd bij het toepassen van de NTA 8003.

2.2 Internationale relaties

Commissie	Naam	Binding
CEN/TC 335	Solid Biofuels	P-member
CEN/TC 343	Solid recovered fuels	P-member
ISO/TC 238	Solid Biofuels	P-member
ISO/TC 300	Solid recovered fuels	P-member

Toelichting.

Voor CEN commissies geldt dat de normcommissie advies en stemrecht heeft op de genoemde Europese ontwikkelingen.

DATUM
05-04-2019

PAGINA
5/12

Voor ISO commissies geldt dat er onderscheid wordt gemaakt tussen P-leden (participants) en O-leden (observers). P-leden doen actief mee aan de ontwikkeling van normen en hebben stemplicht. O-leden hebben toegang tot de documentenstroom en kunnen reageren, maar zij hebben geen stemplicht.

3 Commissiesamenstelling en stakeholdercategorieën

Ledenbestand per 01-04-2019

Naam persoon	Werkgever	Belang-hebbende	Rol	Stakeholder categorie
T.N.G. Adriaans	Ingenia Consultants & Engineers BV	Ingenia Consultants & Engineers BV	Lid	3
B. van Asselt	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	Voorzitter	11
C.P. Bagchus	PSB Inspection.	PSB Inspection.	Lid	8
K.A.C. van Damme	Incolab Services B.V.	Incolab Services B.V.	Lid	8
R. A. van Exel	Torbico	Torbico	Lid	3
M. Hartman	Vattenfall	Vattenfall	Lid	5
K. Jongste	Peterson Control Union Group	Peterson Control Union Group	Lid	8
Mevr. L. Schoonus	Vereniging Afvalbedrijven	Vereniging Afvalbedrijven	Observer	5
K. Stam	Uniper Benelux N.V.	Uniper Benelux N.V.	Lid	1
R. Vossenbergh	N+P Recycling B.V.	N+P Recycling B.V.	Lid	4
A. van Zomeren	ECN part ofTNO	ECN part ofTNO	Lid	7

Verklaring van de stakeholdercategorieën

	Stakeholders	Omschrijving
1a	Directe gebruikers	Eindgebruiker van dienst, proces of product.
1b	Brancheorganisaties directe gebruikers	Als groep, in de vorm van belangenorganisaties.
2a	Voorwaarde scheppende organisaties/opdrachtgevers	Organisaties die de voorwaarden bepalen waaraan het product of dienst moet voldoen. Bijv. opdrachtgevers. Wetmatige voorwaarden worden door wetgevende instanties bepaald (zie onder 9).
2b	Brancheorganisaties van voorwaarde scheppende partijen	
3a	Adviserende organisaties	Organisaties die andere belanghebbenden inhoudelijk kunnen adviseren (bijv. ingenieursbureaus, adviesbureaus, consultancy).

DATUM
05-04-2019

PAGINA
6/12

3b	Brancheorganisaties van adviserende partijen	
4a	Uitvoerende/toepassende/dienstverlenende organisaties	Productnormalisatie: organisaties die het product gebruiken/toepassen in hun dienstverlening naar de eindgebruiker toe (bijv. aannemer, installateur). Dienstennormalisatie: organisaties die een proces of dienst verlenen aan de eindgebruiker (bijv. schuldhulpverlener).
4b	Brancheorganisaties van uitvoerende/dienstverlenende/toepassende partijen	
5a	Producenten/leveranciers van hoofdproduct	Bij productnormalisatie is dit de hoofdproducent/hoofdleverancier. Bij dienstennormalisatie wordt deze categorie niet gebruikt. De rol van 'producent/leverancier' wordt vervuld door de uitvoerende, dienstverlenende organisatie.
5b	Brancheorganisaties van producenten/leveranciers van hoofdproduct	
6a	Producenten/leveranciers van aanhangende producten en diensten	Bij productnormalisatie betreft dit producenten/leveranciers van producten die als grondstof, halffabricaat of rest-/afvalstof in de productketen voorkomen. Bij dienstennormalisatie betreft het de aanbieders van aanvullende diensten.
6b	Brancheorganisaties van producenten/leveranciers van aanhangende producten en diensten	
7	Onderzoek- en kennisinstellingen	Instellingen die zonder direct commercieel belang kennisleverancier zijn of onderzoek verrichten. Bijv. onderwijsinstellingen, laboratoria, onderzoeksinstituten.
8	Controlerende instanties	Bijv. inspectiediensten, certificeringinstellingen.
9	Wetgevende instanties	Overheden.
10	Bestaande/nieuwe initiatiefnemers	Partijen die alternatieve initiatieven ondernemen vergelijkbaar met NEN (normen, certificatieschema's, richtlijnen etc.).
11	Contextbepalers groter geheel	Organisaties (bijv. stichtingen, platforms) die op generieke wijze betrokken zijn.

Visualisatie stakeholderparticipatie

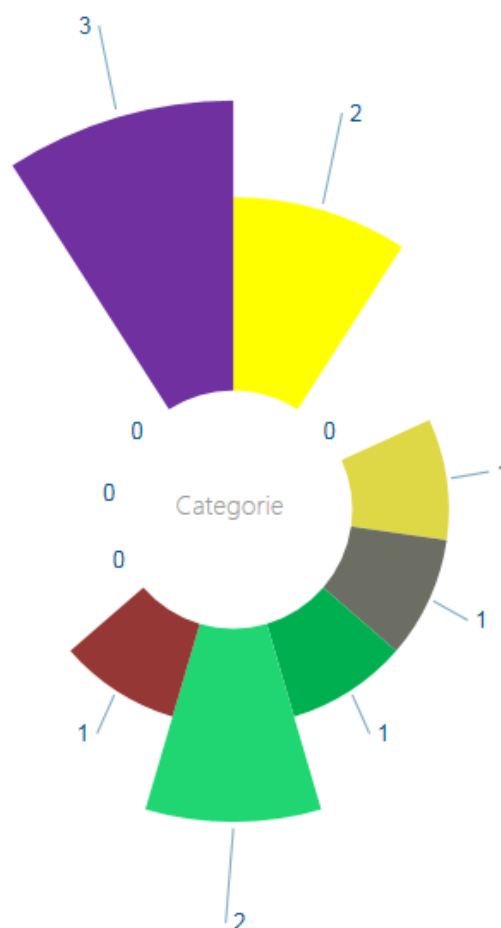
In het onderstaande figuur is visueel de mate van deelname van de verschillende stakeholder categorieën weergegeven.

DATUM
05-04-2019

PAGINA
7/12

Vaste biobrandstoffen - 310029

- Producenten / leveranciers hoofdpr...
- Producenten / leveranciers aanhan...
- Uitvoerende / toepassende / dienst...
- Directe gebruikers
- Onderzoeks- en kennisinstellingen
- Adviserende organisaties
- Contextverantwoordelijk: groter ge...
- Bestaande / nieuwe initiatiefnemers
- Voorwaardenscheppende organisat...
- Wetgevende instanties
- Controlerende instanties

Review belanghebbenden

Laatste review belanghebbende partijen in de normcommissie heeft plaatsgevonden in 2019.

Ontbrekende belangrijke stakeholdercategorieën

Belanghebbende		Reden van niet-deelname
BVOR	Branchevereniging Organische Reststoffen	Ntb
AVIH	Algemene Vereniging Inlands Hout	Ntb
NBKL	Nederlandse vereniging van Biomassa Ketel Leveranciers NBKL	ntb

De commissie heeft geconcludeerd dat de volgende stakeholders zullen worden benaderd om deel te nemen in de commissie: energiemaatschappijen, transportbedrijven, brancheorganisaties, ngo's en de overheid. Een aantal brancheorganisaties zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Eerstvolgende review belanghebbende partijen in de normcommissie: 2021

4 Publicaties

Voor een overzicht van normen onder de verantwoording van deze commissie, zie:

<http://www.nen.nl/normshop>

4.1 Nationaal

(Herzien) NTA 8003 "Classificatie van biomassa voor energietoepassing"

4.2 Europees

Een lijst met Europese normen kunt u vinden via deze link:

<https://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=CENWEB:6:::NO> en vervolgens desbetreffende CEN/TC kiezen. Daarna naar tabblad Published Standards of via secretaris NC 310 029.

4.3 Internationaal

Een lijst met Europese normen kunt u vinden via deze link:

http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees.htm en vervolgens desbetreffende ISO/TC kiezen. Daarna naar tabblad gepubliceerde normen of via secretaris NC 310 029.

5 Ambitie, doelstellingen en diensten - Het Serviceprofiel

Jaarlijks wordt een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder de normcommissieleden van NEN. Hieruit blijkt dat NEN meer duidelijkheid moet geven over de toegevoegde waarde. Dit doen we door middel van het Serviceprofiel.

In het Serviceprofiel wordt de dienstverlening van NEN aan de normcommissie vastgelegd. Het maakt de behoefte van de normcommissie inzichtelijk, waardoor NEN zijn toegevoegde waarde voor de normcommissie kan optimaliseren. Mensen en middelen kunnen zo effectief en efficiënt mogelijk worden ingezet.

Waar bestaat het Serviceprofiel uit?

Het Serviceprofiel is een afspraak op het niveau van de normcommissie. Het gaat om de toegevoegde waarde van de dienstverlening van NEN voor normcommissies. Individuele afspraken met commissieleden worden hierin niet meegenomen.

DATUM
05-04-2019

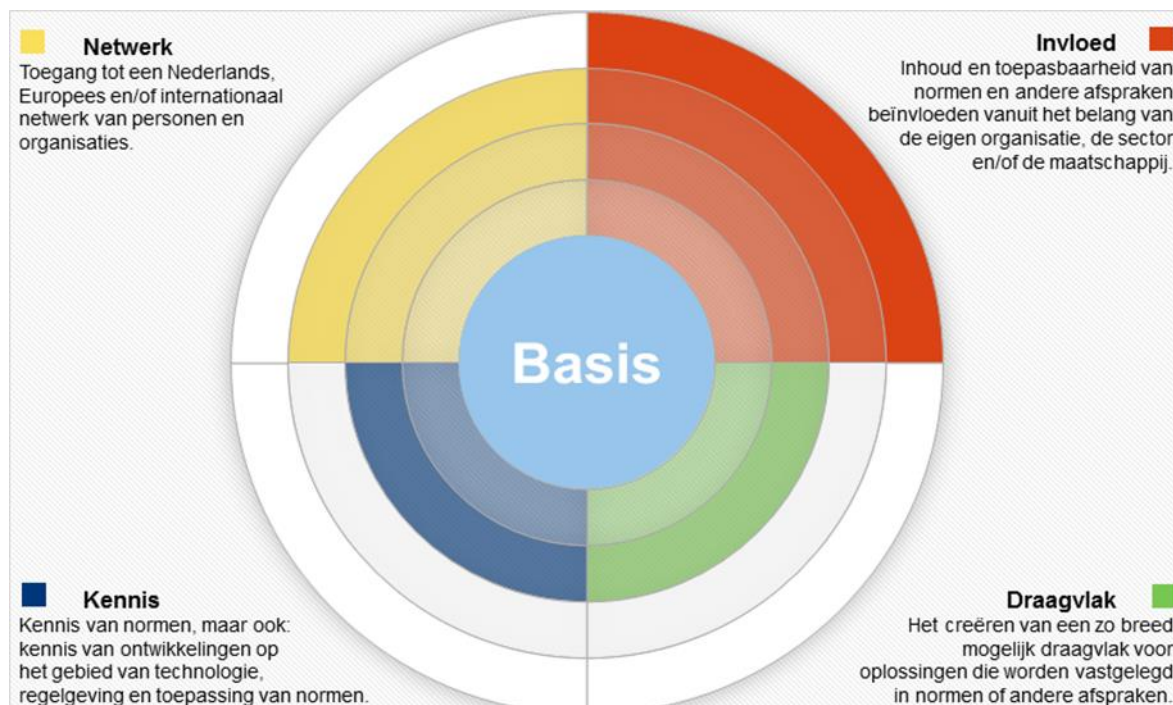
PAGINA
9/12

Het profiel bestaat uit vier aspecten:

- Invloed: inhoud en toepasbaarheid van normen en andere afspraken beïnvloeden vanuit het belang van de eigen organisatie, de sector en/of de maatschappij.
- Draagvlak: het creëren van een zo breed mogelijk draagvlak voor oplossingen die worden vastgelegd in normen of andere afspraken.
- Netwerk: toegang tot een Nederlands, Europees en/of internationaal netwerk van personen en organisaties.
- Kennis: kennis van normen, maar ook kennis van ontwikkelingen op het gebied van technologie, regelgeving en toepassing van normen.

Onder ieder aspect zijn verschillende diensten van NEN gecategoriseerd. Ieder aspect is opgedeeld in een basis serviceniveau en in aanvullende niveaus. Aan iedere normcommissie wordt ten minste het basis dienstverleningsniveau geleverd. Het is aan de commissieleden om te bespreken of zij behoefte hebben aan aanvullende dienstverlening.

Door de grafische weergave van het Serviceprofiel wordt het belang van de vier aspecten voor de normcommissie inzichtelijk. NEN kan hier in overleg met de normcommissie zijn dienstverlening op aanpassen.

6 Werkprogramma, taakstelling en geplande activiteiten

6.1 Taakstelling 2019

- Vaststellen Nederlandse standpunten ter inbreng in ISO/TC 238 'Solid biofuels', ISO/TC 300 'Solid recovered fuels' en in CEN/TC 335 "Solid Biofuels" en CEN/TC 343 "Solid Recovered fuels", en alle hieronder vallende werkgroepen.
- Input geven vanuit Nederland aan de (nieuwe) onderwerpen binnen ISO/TC 238 en ISO/TC 300, en CEN/TC 335 en CEN/TC 343. Binnen ISO/TC 238 en ISO/TC 300 zijn "Safety" WGen ingesteld die normen opstellen met betrekking tot veiligheidsaspecten voor het werken met vaste biobrandstoffen.
- Noodzakelijke consequenties en acties bespreken naar aanleiding van het nationale en EU beleid op het gebied van biomassa. Volgen van de invulling en de ontwikkeling van het Klimaatakkoord en RED 2 en de effecten voor de biomassa markt.
- Volgen van Nederlandse en Europese ontwikkelingen m.b.t. wet- en regelgeving op het gebied van 'Vaste biobrandstoffen' en bespreken van consequenties/mogelijkheden voor normalisatie.
- Volgen/faciliteren van de afvalstoffenstatus van vaste biobrandstoffen/SRF/biomassa.
- Volgen van ontwikkelingen m.b.t. CEN/TC 411 Bio-based products via secretaris van de Nederlandse normcommissie.
- Volgen van ontwikkelingen met betrekking tot NTA 8080 Duurzaamheidscriteria vaste biomassa via de secretaris van de Nederlandse normcommissie.
- NTA 8003 is net herzien. Het is de bedoeling regelmatig deze te beoordelen op bruikbaarheid, en zo nodig toewerken naar aanvullingen.
- Contacten leggen en onderhouden met relevante nationale en internationale platforms zoals ERFO en IWBP/EFET.
- Implementatie van Europese en internationale normen.
- Aftasten welke rol de normcommissie kan spelen bij de ontwikkeling van een kwaliteitscertificaten voor biomassa, zoals bijvoorbeeld samen met BVOR en RVO.nl opstellen van certificaten (vergelijkbaar met EN plus die alleen voor houtpellets geschikt is).

6.2 Nationaal werk

De commissie zet zich in om het gebruik van CEN en ISO normen in Nederland te stimuleren. Daarnaast inventariseert de commissie wat de ervaringen met het gebruik van deze normen zijn. Eventuele knelpunten worden in kaart gebracht en onderzocht wordt hoe deze zijn te verhelpen.

In Europees verband zet de commissie zich in om gepubliceerde CEN normen tot ISO-normen om te zetten (ISO/TC 238 en ISO/TC 300). Verdere onderwerpen waarop voorzichtig georiënteerd kan worden zijn certificering van de kwaliteit van biomassa en transport en opslag. Het werkprogramma is verder afgeleid van het werkprogramma van CEN/TC 335, CEN/TC 343, ISO/TC 238 en ISO/TC 300. De normcommissie behandelt alle documenten die door CEN/TC 335, CEN/TC 343, ISO/TC 238 en ISO/TC 300 ter discussie/stemming zijn gesteld. De commissie fungeert als denktank voor het internationale werk, waarbij vanuit Nederland drie Europese werkgroepen worden aangestuurd.

DATUM
05-04-2019

PAGINA
11/12

6.3 CEN/CENELEC werk

De werkprogramma's van CEN/TC 335 en CEN/TC 343 zijn beschikbaar via <https://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=CENWEB:6:::NO> en vervolgens desbetreffende CEN/TC kiezen. Daarna naar tabblad werkprogramma of via secretaris NC 310 029.

6.4 ISO/IEC werk

De werkprogramma's van ISO/TC 238 en ISO/TC 300 zijn beschikbaar via : http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees.htm en vervolgens desbetreffende ISO/TC kiezen. Daarna naar tabblad werkprogramma of via secretaris NC 310 029.

7 Lidmaatschappen van ISO en CEN

7.1 Lidmaatschappen van technische commissies

Werkgroepnummer	Werkgroepnaam	Naam expert
CEN/TC 335	Solid biofuels (slapend)	-
CEN/TC 343	Solid recovered fuels (slapend)	-
ISO/TC 238	Solid biofuels	M. Hartman, K. Jongste, B. van Asselt, A. van Zomeren
ISO/TC 300	Solid recovered fuels	A. van Zomeren

7.2 Lidmaatschappen van internationale werkgroepen

ISO/TC 238 "Solid biofuels"

Werkgroepnummer	Werkgroepnaam	Naam expert
WG 1	Terminology	
WG 2	Fuel specifications and classes	R. A. van Exel, A. Zomeren
WG 4	Physical and mechanical test methods	K. Jongste, M. Hartman
WG 5 (Int. secr.)	Chemical test methods	A. van Zomeren (convenor)
WG 6	Sampling and sample preparation	K. Jongste
WG 7	Safety of solid biofuels	M. Hartman, K. Jongste

ISO/TC 300 "Solid recovered fuels"

Werkgroepnummer	Werkgroepnaam	Naam expert
WG 1	Terminology and quality assurance	-
WG 2	Specification and classes	A. van Zomeren
WG 3 (Int. secr.)	Sampling and sample reduction	A van Zomeren (convenor)

DATUM
05-04-2019

PAGINA
12/12

WG 4	Physical and mechanical tests	-
WG 5	Chemical tests and determination of biomass content	A. van Zomeren
WG 6	Safety of solid recovered fuels	-

8 Begroting

Voor het in hoofdstuk 6 geschetste werkprogramma worden door NEN de onderstaande activiteiten uitgevoerd. Voor deze activiteiten zijn **20 NEN consultantdagen** begroot, inclusief secretariële ondersteuning.

Organisatie nationale normcommissie vergaderingen 310 029 'Vaste biobrandstoffen'
Secretariaatsvoering nationale normcommissie 310 029 'Vaste biobrandstoffen'
Secretariaatsvoering ISO/TC 300/WG 3 'Solid recovered biofuels' en ISO/TC 238/WG 5 'Chemical test methods'
Coördinatie inbreng (o.a. stemmingen en commentaar) CEN/TC 343, CEN/TC 335, ISO/TC 238 en ISO/TC 300 en alle onderliggende SC's en werkgroepen
Begeleiding informatiestroom, administratie en archief, incl. onderhoud systemen
Beheer en overname van internationale normen als Nederlandse normen, incl. abonnementen
Begeleiding Nederlandse delegaties naar plenaire vergaderingen en experts in internationale werkgroepen
Informatievoorziening richting de normcommissie en de markt over de normen, uitwisseling met overheden en gebruikers
Informatievoorziening richting de normcommissie t.a.v. wettelijke regelingen en de positie van normen daarin
Begeleiden en verzorgen persberichten en waar mogelijk publicaties in vakbladen

9 Evaluatie en voortgangsrapportage

De normcommissie 310029 heeft in 2018 tweemaal vergaderd.

Er is een Nederlandse delegatie uitgezonden naar de:

- ISO/TC 238 vergadering in Espoo (Finland);
- ISO/TC 300 vergadering in Florence (Italië);
- CEN/TC 343 vergadering in Brussel (België).

In 2018 zijn er diverse ISO normen gepubliceerd. Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de website van NEN of de ISO website.